

Ikääntyneiden asumispalvelujen myöntämisen perusteet Vanhusneuvosto 9.12.2025

Marjo Liimatainen johtava asiantuntija
/ Tuija Nuutinen
ikäntyneiden asumispalvelujen päällikkö

Ikääntyneiden asumispalvelujen myöntämisen perusteet

- 1.12.2024 voimaan tulleet Ikääntyneiden asumispalvelujen myöntämisen perusteet on päivitetty
- Päivittämisen tarve on noussut havainnoista, että asiakasvirtaus on hidasta ja ikääntyneiden asumispalvelupaikkoja vapautuu hitaammin kuin uusia paikan tarvitsijoita ilmaantuu
- Seurauksena on paikkaa odottavien määrän kasvu ja ostopalvelujen lisääntynyt tarve
- Päätetty tarkistaa myöntämisen perusteiden ohjausvaikutusta palveluketjun kaikkiin palveluihin oikea-aikaisesti
- Selvitettiin ja huomioitiin muiden HVA-alueiden myöntämisen perusteiden vaatimustaso suhteessa Keusoten myöntämisen perusteisiin
 - Keusote ohjeistus pääsääntöisesti samalla tasolla muiden HVA:iden kanssa
 - myös RAI-arvot ovat samalla tasolla

muutokset alompaan asiakirjaan

- Päädyttiin palauttamaan soveltamisohjeet ja myöntämisen perusteet samaan asiakirjaan palveluntarpeen arvioinnin ja palvelumuodon valinnan tueksi
- Lisätty säännöllinen lyhytaikaishoidon myöntäminen
- Korostettu yhteisölliseen asumiseen pääsyn edellytystä, että ”kaikki kotiin vietävät tukitoimet on kokeiltu ja todettu riittämättömiksi”
- Tarkennettiin palvelun vastaanottamisen ja kieltäytymisen kohtia
- Nostettu esiin, että paikkaa voidaan tarjota myös Keusoten ulkopuolelta
- Täsmennetty kohtaa millä ehdoilla palveluasumisen paikan vaihtaminen on mahdollista
- Lisätty ” Asiakkaan toive hoivapaikan vaihdosta on voimassa kolme kuukautta. Mikäli toivottua paikkaa ei ole osoittaa kolmen kuukauden kuluessa, asiakkaan tulee aktivoida siirtotoive uudestaan.”

Muutokset aiempaan asiakirjaan jatkuu

- Tarkennettiin palvelun myöntämistä puoltavia RAI-arvo rajoja RAI-väline ja palvelukohtaisesti
 - Lisäksi sanamuoto ”ohjeelliset RAI-arvot” muutettiin muotoon ”myöntämistä puoltavat RAI-arvot”
 - RAI välineet, joita palvelutarpeen arvioinnissa käytetään:
 - interRAI CA + HELSA (asiakasohjaus),
 - interRAI HC (kotihoito ja yhteisöllinen asuminen) ja
 - interRAI LTCF (ympäri vuorokautinen palveluasuminen)
- Palvelut myönnetään useimmiten interRAI CA+HELSA tai interRAI HC välineellä tehdyn arvioinnin tuloksia hyödyntäen

Muutokset aiempaan asiakirjaan yhteisöllisen asumisen osalta - RAI

RAI	Vanhempi	Uusi	Merkitys/vaikutus
	RAI-LTC	InterRAI-LTCF	Korjattu välineen nimi oikein InterRAI-LTCF
InterRAI-Ca+Helsa CPS Kognitiomittarin avulla tunnistetaan mm. millainen on henkilön kyky tehdä päivittäisissä tilanteissa päätöksiä. Lisäksi mittari sisältää tietoa henkilön lähimuistin tilasta ja ymmärretyksi tulemisesta.	CPS vähintään 2	CPS enintään 3	CPS 3 tarkoittaa keskivaikeaa heikkenemisen. Liian heikko kognitio on ristiriidassa yhteisöllisessä asumisessa selviytymisen kanssa. Pitää mm. kyetä kutsumaan apua
ADL0 1 Päivittäiset toiminnot mittarissa arvioidaan neljää päivittäistä toimista selviämiseen liittyvää toimintoa.	ADL0 1 CPS:n lisäksi vaadetta ei ollut	ADL0 1 tulee täyttyä CPS:n lisäksi	ADL0 –mittarin tulos 0 on itsenäinen ja tulos 1 on avuntarvetta (kaikki tasot) -> Täysin itsenäiset karsiutuvat pois
Kokonaisperusteita muokattu	Tarvittaessa	Lisäksi jokin seuraavista	Auttaa palvelujen kohdentamisessa ja kiireellisyyden arvioinnissa, kun käytetään muitakin tuloksia myöntämisen perusteena
InterRAI-HC CPS kts. yllä	CPS vähintään 2	CPS enintään 3	CPS 3 tarkoittaa keskivaikeaa heikkenemisen
EVAC Mittari poistumisturvallisuuden arviointiin. Mittarilla voidaan arvioida toimintakyvyltään rajoittuneen henkilön poistumismahdollisuutta.	EVAC	alle 5	Täsmennetty luku, koska ei voi olla korkean riskin asiakas EVAC 5-9 Henkilökunta ei ole läsnä 24/7, joten asiakkailta on oltava kyky poistua hätätilanteessa
InterRAI-LTCF CPS kts. yllä	CPS vähintään 2	CPS enintään 3	Ei rajata hyvän kognition, mutta muutoin arkisuoriutumisessa avun tarpeessa olevia henkilöitä pois + liian heikko kognitio on este yhteisöllisessä pärjäämiseen

Muutokset aiempaan asiakirjaan ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta - RAI

RAI	Aiemmin	Uusi	Merkitys/vaikutus
InterRAI-CA+Helsa	CPS vähintään 3, ADL0 1, AUA vähintään 4, REHAB alle 2 ilman tarkempaa määrittelyä tuleeko jokaisen täyttyä	Tiukennettu kriteeriä, että ”Jos kriteeri alle 3, täytyy seuraavien kriteerien täyttyä”	Mahdollistetaan alle CPS 3 tulos myöntämisen perusteissa, jos on muita tarvetta perustelevia tuloksia. Esimerkiksi hyvin hoidollinen avuntarve.
InterRAI-HC	MAPLe vähintään 4, CPS vähintään 3 (kognition keskivaikea heikkeneminen ja/tai keskivaikea/vaikea muistisairaus, asteikko 0–6) ADL-H vähintään 4 EVAC (poistumisturvallisuus) riskiluokat ympärivuorokautinen palveluasuminen, korkea riski 5–9 Otetaan huomioon jokin seuraavista: DRS vähintään 4 CHESS vähintään 2 IADLCH / IHIER-C vähintään 3 ABS 5 (haastava käyttäytyminen, asteikko 0–12)	Täsmennetty ADL-H vähintään 3 (runsas avuntarve) Täsmennetty lausetta otetaan huomioon jokin seuraavista > jos ylläolevista ei toteudu, otetaan huomioon jokin seuraavista	Mahdollistetaan alle CPS 3 tulos myöntämisen perusteissa, jos on muita tarvetta perustelevia tuloksia. Esimerkiksi hyvin hoidollinen avuntarve

Yhteenvedo vaikutuksista

Asiakasvirtavaikutus:

- Myöntämisen perusteiden ja soveltamisohjeiden selkeyttämisellä pyritään tukemaan asiakkaiden ohjaamista niin, että kevyemmät palvelut ovat ensisijainen lähtökohta ja joihin tullaan oikea- aikaisesti. Ympäri vuorokautinen palveluasuminen on viimesijainen palvelu.
- Tunnistetaan asiakkaan palvelutarve ja vastataan siihen oikealla palvelulla koko palvelunketju huomioiden
- Näin turvataan myös paikkojen riittävyys asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti ja asiakkaan odotusaika palveluihin pysyy kohtuullisena.

Vaikutus käyttöasteeseen:

- Käyttöasteen tavoitteellinen turvaaminen vaatii oikeat palvelukohtaiset myöntämisen perusteet.
- Molemmissa asumisen palveluissa on oikeat asiakkaat oikean ajan.

Talousvaikutus:

- Taloudellisuus ja tuottavuus näkökulmasta Ikääntyneiden asumispalveluiden keskeisenä tavoitteena on keventää asumispalveluiden tuotantorakennetta tarjoamalla ensisijaisesti yhteisöllistä asumista.
- Yhteisöllisen asumisen kriteerien päivittämisellä pyritään lisäämään yhteisöllisen asumisen peittävyttä, ja tasapainottamaan ympärivuorokautisen asumispalvelun käyttöä. Tavoite on, että olemassa olevat paikat ja nyt suunnitteilla olevat paikat riittävät ja peittävyystavoitteet vuoteen 2030 mennessä saavutetaan. (YA 2% ja YPA 5,6% yli 75- vuotiaiden osalta)
- Yhteisöllisen asumisen asiakkaat pysyvät palvelussa pidempään ilman tarvetta ympärivuorokautiselle hoivalle.
- Säännöllisen lyhytaikaishoidon myöntämisen lisääminen myöntämisen perusteisiin voi mahdollistaa asiakkaan kotona asumisen jatkumisen pidempään.